

سرشناسه : هاشمی، کیمیا، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور : معلم ثانی: بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس/ تدوین و نگارش کیمیا هاشمی و فریبا انبسی؛ مدیر پژوهش و تدوین راضیه مجاوری؛ ویراستار لیلا ساعی منش.
مشخصات نشر : اراک: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی)، مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، انتشارات ستارگان سرزمین آفتاب، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۶۸۰ص، ج. ۲. اسناد و تصاویر
فروست : حماسه سازان زینبی.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۷-۵۳-۲-۰۵۰۰۰۰ ریال شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۷-۵۲-۵-۲۰۰۰۰ ریال: ج. ۲. ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۷-۵۲-۵-۲۰۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتاب حاضر با حمایت کنگره ملی نقش امام خمینی قدس سره در دفاع مقدس و ۶۲ شهید استان مرکزی، مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی، اداره کل حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان مرکزی منتشر شده است.
عنوان دیگر : بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس.
موضوع : همسران شهیدان -- ایران -- خاطرات
Martyrs' spouses -- Iran -- Dairies : موضوع
موضوع : شهیدان -- ایران -- بازماندگان -- خاطرات
Martyrs -- Iran -- Survivors -- Diaries : موضوع
شناسه افزوده : انبسی، فریبا، ۱۳۴۵-
شناسه افزوده : مجاوری، راضیه، ۱۳۶۴- Mojaveri, Raziye
شناسه افزوده : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی). مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس. انتشارات ستارگان سرزمین آفتاب
شناسه افزوده : Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards (Markazi Province). Center for the Preservation of Works and Publication of Holy Defenses' Values. Setaregan Sarzamin Aftab
شناسه افزوده : کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲ شهید استان مرکزی
شناسه افزوده : National Congress on the Role of Imam Khomeini in Holy Defense and 6200 Martyrs of Markazi Province
شناسه افزوده : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی). سپاه روح الله علیه السلام. مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
شناسه افزوده : Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards (Markazi Province). Sepah Rouhollah. Center for the Preservation of Works and Publication of Holy Defenses' Values
شناسه افزوده : بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس. اداره کل حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان مرکزی
شناسه افزوده : Center for the Preservation of Works and Publication of Holy Defenses' Values. Administration of Preservation of Works and Publication of Holy Defense's Values of Markazi Province

رده بندی کنگره : DSR ۱۶۲۸
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی : ۵۹۰۴۷۹۴

جلد دوم

**بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی
وهشت سال دفاع مقدس - اسناد و تصاویر**

مُعَلِّم ثانی. جلد دوم

بررسی نقش بانوان استان مرکزی در انقلاب اسلامی
و هشت سال دفاع مقدس - اسناد و تصاویر

مدیر پژوهش و تدوین: راضیه مجاوری نظارت کیفی و آماده‌سازی: علیرضا مرادی
ناشر: ستارگان سرزمین آفتاب کارشناس فنی: اسماعیل نادری
کارشناس اسناد: کیمیا هاشمی نظارت بر چاپ: وحید صادقی
دبیر اسناد: بهدخت کریمی چاپخانه: چاپ بلاغ
طراحی جلد: نیلوفر شیخ‌نر شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان
صفحه‌آرایی: مسعود چترروز شابک: ۵-۵۲-۶۱۰۷-۶۲۲-۹۷۸
شابک دوره: ۲-۵۳-۶۱۰۷-۶۲۲-۹۷۸
نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸

با حمایت: کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی
مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی
اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان مرکزی
مرکز پخش: اراک - میدان امام حسین علیه السلام - مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی
تلفن: ۰۸۶-۳۲۲۶۶۰۸۳ - نشانی سایت: www.shohud.ir
تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی است.

فهرست مطالب

- ۹ پیشگفتار
- ۱۱ اشاره
- ۱۵ فصل اول: آشنایی با استان مرکزی
- ۲۱ فصل دوم: سابقه مبارزاتی بانوان در تاریخ ایران و صدر اسلام
- ۲۵ فصل سوم: شیوه زندگی بانوان در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۲۹ فصل چهارم: نقش سیاسی بانوان استان مرکزی در تحقق انقلاب اسلامی
- ۲۵۵ فصل پنجم: نقش بانوان استان مرکزی در تداوم انقلاب اسلامی
- ۴۴۷ فصل ششم: نقش آفرینی بانوان استان مرکزی در عرصه های مختلف دوران دفاع مقدس
- ۵۹۱ فصل هفتم: بانوان سرفراز استان مرکزی
- ۶۶۵ فصل هشتم: تصاویر جلسات مصاحبه با بانوان راوی استان مرکزی

برگ سبزی تقدیم به پیشگاه بزرگ بانوی عالم

اسلام، حضرت زهرا ع.ا.س. و الگوی صبر، عزت و اقتدار

حضرت زینب ع.ا.س. و همچنین عموم شیرزنان جهان

تشیع به ویژه بانوان از جان گذشته و فداکار ایران

اسلامی که به فرموده رهبر معظم انقلاب در تغییر مسیر

تاریخ و کشور نقشی شایسته ایفا کرده اند، راد زنانی

که در این مسیر پر رمز و راز، تماشاچی نبودند و مردانه

قدم در میدان عمل نهادند و در نقش معماران ایران

جدید ظاهر شدند.

پیشگفتار *

تاریخ پرفراز و نشیب ملت بزرگ ایران، همواره با افتخارآفرینی و غیرتمندی قهرمانان این مرز و بوم آمیخته است. مادران این سرزمین، سال‌ها قصه‌های دل‌آوردی قهرمانان پیشین، مانند میرزا کوچک خان جنگلی، ستارخان، باقرخان، امیرکبیر، رئیسعلی دلواری و... را با افتخار برای فرزندان خویش نقل می‌کردند و آرزویشان این بود که روزی فرزندان این چنین بزرگ، پرورش دهند.

آنگاه که سایه ظلم حکومت ستم‌شاهی بر سر این ملت سنگینی می‌کرد، ناگاه خورشیدی از سرزمین آفتاب، تاییدن گرفت و پس از سال‌ها مبارزه، طومار حکومت سیاهی را در هم پیچید. مردی که فخر این سرزمین و به‌ویژه فخر شیعه بود و تا قیام قیامت هم خواهد ماند با دم مسیحایی خود همگان را زندگی بخشید و آن‌ها را به میدان مبارزه با ظلم و ستم و استبداد فراخواند تا بنای حکومت الهی را بنیان نهد. حکومتی نوپا که چون خاری بر چشم استعمار، استبداد و سلطه فرورفت و به همین سبب از هر سو مورد تهاجم کوردلان قرار گرفت، به‌گونه‌ای که انتظار می‌رفت با کینه‌توزی‌هایی چنین گسترده، این نظام نوپا ساقط شود؛ اما هزاران هزار جوان پرورش یافته مکتب عاشورا که دم مسیحایی رهبرشان، آنان را به جوش و خروش آورده بود، به سوی میدان مبارزه و جهاد شتافتند و حماسه‌ای آفریدند که هزاران رئیسعلی

دلواری و کوچک جنگلی دیگر در آن تجلی یافت و بدین ترتیب هیچ‌گاه مادران این سرزمین برای قصه‌هایشان قهرمان کم نیاورند. رادمردانی که همچنان شاعران در وصفشان شعرها می‌سرایند، هنرمندان چهره‌هایشان را به تصویر می‌کشند، مورخان تاریخشان را می‌نگارند و آیندگان به داشتن آن‌ها بر خود می‌بالند.

امروز که سال‌ها از دفاع جانانه و دلاورانه ملت ایران می‌گذرد، بر ماست که این قسمت از دفتر تاریخ آن‌ها را هرچه بیشتر بشناسیم و بشناسانیم و نگذاریم یاد و خاطره رشادت‌ها، دلاوری‌ها، ایثارگری‌ها و... این قهرمانان به فراموشی سپرده شود. همان‌گونه که رهبر فرزانه انقلاب فرمودند: «امروز، فضیلت زنده نگه داشتن یاد شهدا، کمتر از شهادت نیست».

در همین خصوص، ستاد کنگره ملی نقش امام ره در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی کوشیده است که روزه‌ای برای ورود به سیره و سبک زندگی ایثارگران و حماسه‌آفرینان بگشاید تا نسل‌های آینده با تأمل در آن را آموخته و با افتخار آفرینان خویش بیان‌کننده گوشه‌ای از فداکاری و رشادت‌های فرزندان خطه آفتاب است. بر خویش وظیفه می‌دانیم که ضمن ارج نهادن به تلاش همه فعالان این حوزه و آرزوی نشر آثار بهتر در آینده، از شما خوانندگان گران قدر نیز سپاسگزاری کنیم و تقاضای همکاری و هم‌فکری داشته باشیم.

با آرزوی عزت، اقتدار و عظمت روزافزون ایران اسلامی.

دبیر کل کنگره ملی نقش امام خمینی رحمته‌الله‌علیه در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

سرتیپ دوم پاسدار محسن کریمی

اشاره *

بدیهی است هر اثری که در آن سخنی از تاریخ می آید اگر با اسناد و تصاویر همراه باشد، گویاتر و رساتر خواهد بود. در واقع این اسناد و تصاویر هستند که به آن اثر، رنگ و بوی وثاقت و سندیت می دهند. جمع آوری، نگه داری، ثبت و نشر اسناد تاریخ پرافتخار انقلاب اسلامی و دفاع مقدس یکی از اقدامات مهم و راهبردی است که می تواند ضمن ارائه و بیان حقایقی از نقش آفرینی مردان و زنان این سرزمین، مانع تحریف حوادث و انکار نقش مؤثر آنان در آینده شود. در این میان توجه به اسناد بیانگر حضور و نقش آفرینی شیر زنان در آن برهه زمانی، به طور یقین می تواند نقش بی بدیل و تاریخ ساز بانوان را صحیح تر و دقیق تر روایت کند.

آغاز سخن

یکی از اهداف مهم در تمام روزهایی که تیم پژوهش کتاب معلم ثانی به دنبال بانوان راوی و صاحب نقش می رفت و پای خاطراتشان می نشست، دنبال می شد این بود که هر سند و تصویری که از آن روزها برایشان باقی مانده است را با وسواس تمام جمع آوری کرده و برای نگهداری، بازسازی، طبقه بندی، استفاده در جای جای کتاب و انتقال به نسل بعدی به آرشیو مجموعه منتقل نماید.

در عین حال باید اذعان کنیم که متأسفانه تعداد زیادی از این بانوان نقش آفرین به رغم فعالیت‌های بسیار زیاد به دلایل مختلف از نگهداری اسناد و منابع مربوطه غفلت کرده و یا برای خودشان دلایل موجهی را منظور نظر داشته‌اند که آن دلایل باعث عدم نگهداری اسناد شده بود. اگرچه برخی شان به دلیل اینکه می‌خواستند پاداش این اعمال را فقط و فقط از خدا بگیرند و نفس فی سبیل الله بودن اعمالشان حفظ شود، برای دریافت اسناد و مدرک‌های مربوطه شان اقدامی نکرده بودند و برای برخی هم از اساس نگهداری سند موضوعیتی نداشته است. چون در طول ۴۰ سال حیات طیبه انقلاب اسلامی تاکنون نقش بانوان به عنوان موضوع و هویتی مستقل، ارزش‌گذاری نشده است و آن‌ها متواضعانه اسنادشان را بی‌ارزش تلقی کرده بودند. برای همین با کمال تأسف برخی اسناد ذی‌قیمت را به دست امحاء و نابودی سپرده بودند. اما آنچه در این میان بیش از هر موضوعی خودنمایی می‌کند، غفلت تاریخی دستگاه‌ها، نهادها و مراکز فعال در این عرصه است که جبران این خسران با تلاش مضاعف، شدنی اما دشوار است.

فرآیند تنظیم کتاب

در دهه‌های اخیر، کتاب‌های بسیاری از خاطرات بانوان منتشر شده است؛ اما در اثر حاضر تلاش شده است تا عملکرد بانوان ایثارگر و نقش آفرین استان مرکزی در دوران دفاع مقدس و مبارزات انقلاب اسلامی با استفاده از منابع مستند و گفتگوهای انجام شده با آنان را ترسیم کند. در این راستا تلاش‌ها بر این موضوع معطوف بوده است که ضمن ارائه کلیاتی از وقایع، حوادث و اتفاقات تلخ و شیرین دوره‌ها و عناصر مهم و تأثیرگذار انقلاب و دفاع مقدس به فعالیت‌های بانوان استان که در این بازه زمانی دارای هویت مستقل، سرنوشت‌ساز و تعیین‌کننده بوده‌اند نیز در حد توان و در اختیار بودن منابع پردازد. در این میان با تلاش‌های بسیار توانستیم حدود ۲۱۰۰ سند و تصویر از بانوان نقش آفرین، عکاس‌های بنام استان، ادارات و سازمان‌ها جمع‌آوری کنیم که اگر زودتر از این‌ها به سراغ این بانوان رفته می‌شد تعداد این اسناد و تصاویر به طور قطع چند برابر می‌شد.

تیم پژوهشی بعد از جمع‌آوری اسناد و منابع، وارد مرحله پالایش اسناد شد و با بررسی‌های دقیق حدود ۷۰۰ سند و تصویر متناسب با فصول کتاب به صورت موضوعی گزینش و انتخاب نمود. در مرحله بعد نیز زیرنویس‌ها و توضیحات دقیقی برای هر سند تهیه و به رشته تحریر درآورد که هم اکنون در پیشگاه مخاطبان قرار دارد. همچنین در اثنای بررسی، گزینشی منابع، با برخی اسناد مواجه شدیم که به لحاظ قدیمی بودنشان نیازمند اصلاح گرافیک بودند که در این مرحله به متخصصین این حوزه سپرده شد. براین اساس از هر بعد که به این اسناد نگاه می‌شود هر کدام ظرفیت آن را دارد که خود سرآغاز حرفی تازه، پژوهشی جدید و مقدمه‌ای برای تألیف هزاران مقاله‌ی علمی، فرهنگی و تاریخی متنوع و کارآمد دیگر شود.

از سوی دیگر با توجه حجم اسناد و محتوای کتاب، بر آن شدیم تا جلد دوم کتاب معلم ثانی به اسناد و منابع جلد اول اختصاص داده تا به عنوان پیوست جلد اول به دست چاپ سپرده شود. برای همین کتاب معلم ثانی در دو مجلد (جلد اول دربرگیرنده محتوای اصلی و جلد دوم دربرگیرنده اسناد مکمل) به زیور طبع آراسته و منتشر شد.

کمیته بانوان در پایان با شکرگزاری بسیار به درگاه خداوند منان برای دستیابی توفیق خدمتگزاری در این امر مهم فرهنگی، امیدوار است این فعالیت و جهاد فرهنگی مورد قبول حضرت احدیت واقع شده و به تأیید حضرت زهراى مرضیه علیها السلام - که مجاهدت فرزندان ایشان در این سال‌ها نذر وجود مبارک و مطهر سیده النساء العالمین و همچنین ذریه ایشان امام خامنه‌ای علیه السلام بوده است - قرار گرفته باشد و خالصانه از درگاه خداوند متعال خواهان استمرار نهضت به راه افتاده در حوزه بانوان استان مرکزی هستیم.

در خاتمه لازم می‌دانیم از زحمات و تلاش‌های صادقانه، خالصانه و دلسوزانه همه عزیزان و بزرگوارانی که ما را در انجام این رسالت و تکلیف، مجاهدانه یاری کردند کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورده و برای همگان آرزوی توفیق روزافزون نماییم.

همچنین سپاس ویژه خود را به محضر خانواده معزز و معظم شهدا، جانبازان و ایثارگرانی که صبورانه ما را در پدید آوردن این اثر همراهی و حمایت کرده‌اند، تقدیم کرده و از عموم این عزیزان طلب حلالیت کرده و امیدواریم خادمان کمیته بانوان را از دعای خیرشان محروم ننمایند.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

مسئول کمیته بانوان کنگره ملی نقش امام خمینی عجل الله تعالی فرجه در دفاع مقدس

و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

راضیه مجاوری

آشنایی با استان مرکزی*

منزل تاریخی میرزا تقی خان امیرکبیر، روستای هزاوه از توابع شهرستان اراک

دوخت گیوه سنجان از صنایع دستی برتر استان مرکزی، سنجان

بازار تاریخی اراک

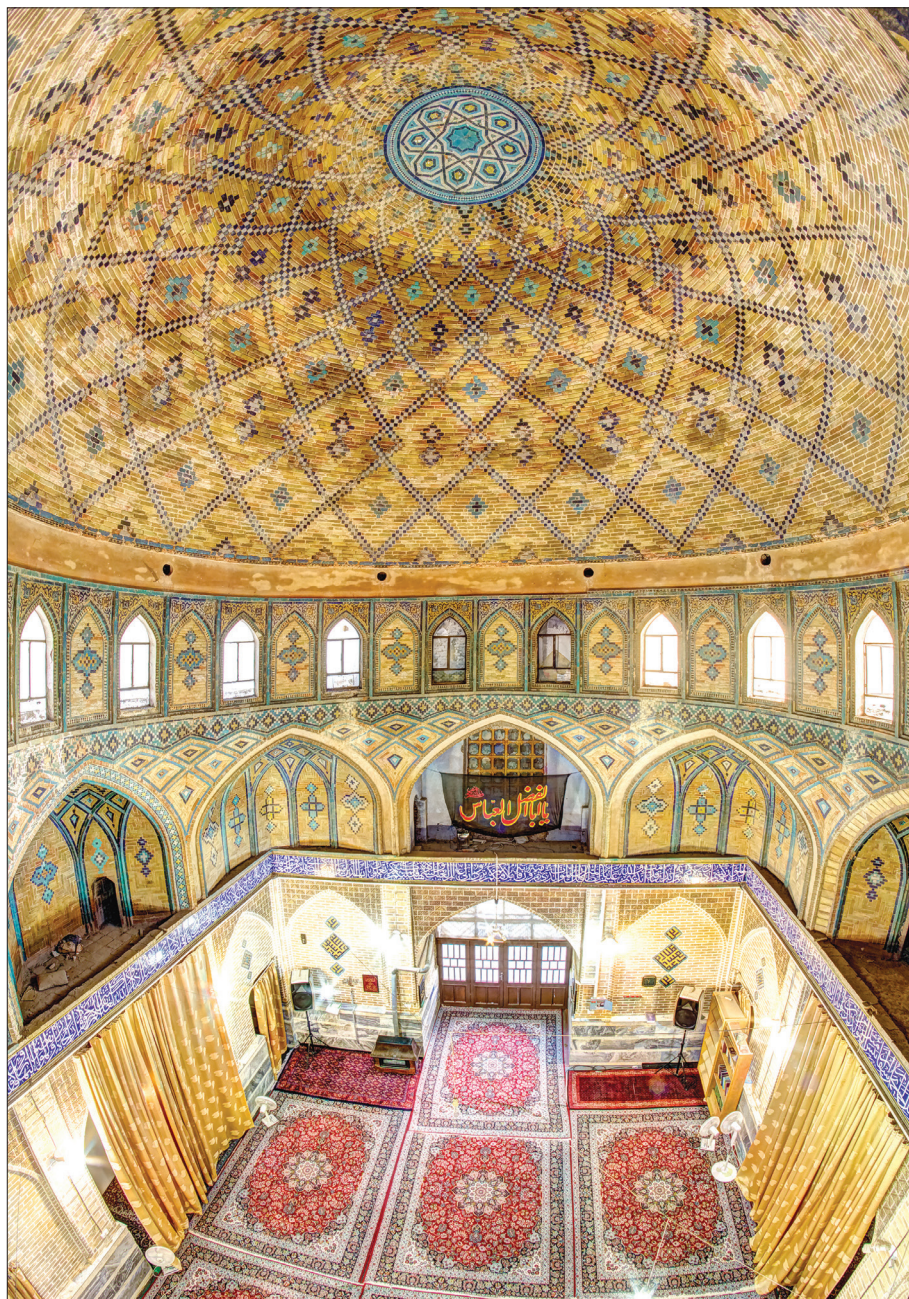
غار چال نخجیر، دلیجان

قلعه سالار محتشم، خمین

مسجد و تکیه شش ناوشهر

مدرسه علمیه شهرداری اراک